

РОБЪРТ ШЕКЛИ РОБОТ-ДОНКИХОТ

Превод от английски: Марин Загорчев, 2013

chitanka.info

Имам особени чувства към този разказ. Той ми даде шанс да засвидетелствам малко почит към Сервантес и неговия Дон Кихот де ла Манча, този находчив рицар. Моят донкихот също има своите проблеми, а заедно с него — и оръженосецът му, Лорънт, който замества липсващия Санчо Панса. Ще прочетете как двамата се изправят срещу злия великан Макадам, а после се впускат в приключения в страната на хибридите и непротоплазмени създания, за да се опълчат срещу самата Фабрика за работи.

Роботът-донкихот яздеше през гората. Механичният му кон, Росинант, вече се оплакваше по свой особен начин. Беше дълъг ден и донкихотът го яхаше безжалостно. Въпреки че беше робот като ездача си, възможностите на коня бяха ограничени. Виждаше се как между застъпващите се плочки, образуващи кожата му, от местата, където нитовете се бяха разхлабили, капеше смазка.

Донкихотът беше висок, много хилав робот, изработен от няколко ярки метала, сред които червеникава мед и жълт месинг. Главата му бе оформена с човешко лице — издължена, печална физиономия от сивкав, подобен на оловна сплав метал. Под носа му имаше два черни израстъка, стърчащи на двете страни — антени, разбира се, но поразително приличаха на мустаци. Имаше също радарен индикатор, замаскиран като остра черна брадичка.

Необикновеното в случая не беше фактът, че е робот — по това време по света имаше много като него, дори някои свободомислещи и самоопределящи се. Необикновеното бе това, че донкихотът носеше главата си под мишница. Главата все още бе в шлем от лъскав месинг.

Беше изгубил главата си преди няколко дни. Гигантът Макадам, замаскиран като странстващ асфалтирац робот, бе нанесъл точно премерен удар с намазано с катран копие право в челото му. От това

главата му се изви рязко назад и болтът, който я държеше за врата, изскочи. А без закрепващ болт главата падна.

Донкихотът не загуби самообладание в тази извънредна ситуация.

Той хвана главата си с една ръка, хвърли копието, извади меч и се нахвърли върху врага. Надви Макадам и го превърна в димяща развалина.

Сега обаче, след битката, донкихотът бе обхванат от самосъжаление. Той беше просто един стар робот, неспособен да си помогне сам. Бе конструиран от знаменития Мадиган, който, незнайно защо, го беше направил така, че да не може да достигне задната част на врата си. Това бе досадно затруднение, но донкихотът го приемаше, защото смяташе, също като Мадиган, че роботите трябва да имат вградени ограничения и тъй като природата не им е осигурила начин да умират, човекът трябва да го направи. Неспособността да се поправи сам, беше връзката му с човечеството, на което трябваше да служи. Вероятно и най-големият му враг — Фабриката за роботи, също имаше ограничения, макар че донкихотът не знаеше какви, и тя също трябваше да има начин да умре, макар че как, това също не знаеше.

Досега Фабриката за роботи беше непобедима. Донкихотът се бе нагърбил с мисията да отърве света от това творение на злото — зло поради единствената причина, че нямаше видими ограничения. Да, той щеше да убие Фабриката за роботи и да освободи красивата принцеса Психея, дъщерята на Мадиган, която остана без закрилник, след като баща ѝ загина при последното голямо роботско въстание.

Донкихотът спря в една горичка, като продължаваше да държи главата си под мишница. Докато Росинант, механичният му кон, чакаше търпеливо до него, роботът се опита отново да закрепил главата си, която все още пасваше идеално на металната пръчка, стърчаща от врата му. Трябваше само да я закрепил, за да не изпада. Дори намери един резервен болт от раменната си става; болт, който със сигурност щеше да се завинти в малката набраздена дупка и да фиксира главата му. Проблемът беше в това, че ръцете му не бяха достатъчно дълги или гъвкави, за да придържа с едната главата, а с другата да се пресегне отзад и да затегне болта.

След като се мъчи половин ден, донкихотът се принуди да признае поражението си. Погледна укорително Росинант. Той беше

добро същество и интелигентно по свой начин, но копитата му не бяха пригодени да затягат болтове.

От няколко дни не беше виждал оръженосеца си Санчо Панса. Точно сега, когато имаше нужда от него, негодникът го нямаше.

Дали вече го беше направил губернатор на остров, както му бе обещал? Донкихотът не си спомняше. Във всеки случай, Санчо го нямаше.

Нямаше ли някой друг, когото да помоли за помощ? За такава дреболия... Това обаче бе границата на Пустошта, място, населено с механични чудовища, съчленени великани, зли духове от метал и силиций, халюцинации и фокуснически трикове. Никой нямаше да му помогне.

Донкихотът беше храбър и непоколебим воин. Бодрият дух пред лицето на опасността бе едно от най-добрите му качества. Сега обаче даже то започваше да му изневерява. Имаше чувството, че го използват по страшно нечестен начин. Ето го сега тук, в пустошта, готов да се изправи пред опасностите на този и на съседния свят, и всичко това заради дамата на сърцето си Психея, дъщерята на Мадиган, неговия създател, жена, чиято красота, интелект и добродетели бе готов да прослави по четирите посоки на земното кълбо и да докаже над трупите на всички, които не я уважаваха. Беше готов на всичко това, но без глава нямаше как да се справи.

Горкият донкихот! Налагаше се да язди с глава под мишницата. Не можеше просто да я опакова в дисагите, защото нямаше да може да вижда и да използва бойните умения, с които много се гордееше. Имаше нужда от главата си не само за това, а и, за да планира, защото сега, с отделена от тялото глава, усещаше как една неопределеност завладява духа му, една липса на съсредоточеност, която заплашваше скоро да обхване цялото му същество, докато вече престанеше да си спомня или да го е грижа кой е, каква е мисията му, дори името на благородната дама, чиято красота бе призван да защитава.

Чувствайки, че губи способностите си заради загубата на главата, донкихотът започна да се обезсърчава. Колко отчаяно имаше нужда сега от услугите на Санчо! Обаче отдавна не беше виждал оръженосеца. Дали Санчо изобщо някога е съществувал? Не си спомняше. Ако не успееше да фиксира главата върху тялото си, той бе

обречен, лишен от минималния разум, който му беше необходим, за да продължи мисията си.

Съзнавайки неизбежната опасност за самото си съществуване, донкихотът спря коня в една горичка. Мястото беше приятно, но не носеше радост на очите му. „Това би могло да бъде лобното ми място — помисли си той, докато слизаше. — Тук ще умра... или ще стане чудо.“

Роботът-донкихот не го биваше много по молитвите. Да служи на дамата на сърцето си и да изправя светските неправди, това беше простичкото му кредо и той винаги го беше смятал за достатъчно. Сега обаче, седнал на тревата, поставил главата си на един пън до себе си, той почувства, че за първи път това, което трябваше да направи, надминава възможностите му. Застана на колене, събра ръцете си и се помоли на невидимия Бог на всички живи същества, на непознатото божество, стоящо над всички религии, без жреци, без култ, без предпочитание към едни или към други, бога на самотните странстващи рицари, чиято религия не можеше да се намери в сложни теологични трактати и свещени писания.

— Непознато същество — заговори той. — Никога досега не съм те молил за нищо, защото предполагам, че имаш повече грижи, освен за нуждите на един скромен робот. Но се обръщам към теб сега, защото съм в безизходица и не мога да продължа. Аз съм само един робот, Господи — може би вече си разбрал по механичното звучене на молитвата ми. Това няма как да се промени. Въпреки че съм робот обаче, аз имам дух и чувствам, че ще дойде време, когато моята душа, каквато и да е тя, ще се слее с твоята и аз ще се върна в твоя разум, о, велик Разум на вселената! Струва ми се обаче, че краят ми още не е настъпил. Ако е така, моля те за една услуга. Изпрати ми оръженосец, който да ми помогне за тази досадна работа със завинтването на главата ми, та да не пада. Помогни ми, Господи, най-смирено те моля, защото аз не мога да се справя сам.

Донкихотът не се надяваше особено, че нещо ще се случи. Високо над него листата на дървото, под което седеше, зашумяха. Неговите сензори за движение обаче не регистрираха никакъв ветреца, който би могъл да причини този шум. Донкихотът взе главата в скута си и я извъртя така, че да погледне към клоните.

Да. Горе на дървото имаше някой. Благодаря ти, Боже!

— Ей ти, на дървото! Чуваш ли ме?

— Разбира се, че те чувам — отговори съществото на дървото.

— От кога си горе?

— Представа си нямам. Дори не знам как се озовах тук.

Роботът-донкихот знаеше, или поне си мислеше, че знае, но реши, че сега не е моментът да говорят за това.

— Защо не вземеш да слезеш при мен? — попита той.

— Да, това май ще е най-разумното, което мога да направя. Кой си ти?

— Приятел. Наричат ме робот-донкихот. Ти как се казваш?

— Лорънт. Някои ми викат Лари.

— Ще те наричам Лорънт — отсеке роботът. — Рано е да си говорим на прякор. Слизаш ли?

— Да, сега.

Донкихотът чу шум от свличащо се през клоните тяло. Дървото се разтресе — стъблото му не беше много дебело. Сигурно едва издържаше тежестта на Лорънт.

Скоро човекът (защото това беше човек) се спусна по последните няколко метра от ствола и стъпи на земята. Изтръска се от парченцата кора, отметна назад косата си и за първи път огледа по-внимателно робота-донкихот.

— Олеле!

— Какъв е проблемът?

— Ти. Не се обиждай, ама не очаквах да срещна човек, облечен с броня.

— Аз не съм човек, облечен с броня. Аз съм робот и това, което ти прилича на броня, е кожата ми.

— Такова нещо също не съм очаквал — заяви Лорънт.

Донкихотът стоеше съвсем неподвижно, но виждаше, че Лорънт е уплашен.

— Робот ли си? Сигурен ли си, че някъде няма скрит човек с микрофон, който ти казва какво да говориш и си прави лоша шега с мен?

— Абсолютно съм сигурен. Ела по-близо. Ще видиш, че съм съвсем самостоятелен робот. Не съм свързан с нищо. Никой не ме управлява. Мога отлично да се управлявам сам.

— Това е най-шантавото нещо, което съм чувал — призна Лорънт. — Дори не знам къде се намирам.

— Предполагам, че някъде в Америка — отговори донкихотът. — В така наречения Югозапад.

— Уха, това вече е супер странно.

— Защо?

— Защото одеве бях в Портланд, Орегон. Май по-добре изобщо да забравя този разговор. Прекалено шантаво е.

— Съгласен съм. Но нямам представа защо Бог, или който друг те изпрати при мен, те е взел от друго място, ако това е, което се е случило.

— Ти да не би случайно да знаеш как попаднах тук?

— За конкретния способ на пренасяне нищо не мога да кажа. Колкото за основната причина, аз те повиках. И по милостта на неведоми сили ти дойде.

— Ти ли ме поиска?

— Не съм искал теб конкретно. Помолих да ми пратят някой, който да ми помогне.

— Ясно. Това е най-безумното нещо, което съм чувал. Обаче, като изплю вече камъчето, за какво ти трябва?

— Сигурно си забелязал — каза роботът-донкихот, — че държа главата си в ръце.

— Да, направи ми впечатление, но не исках да го споменавам.

— Няма проблем. Не се срамувам. Това е един от рисковете, когато се посветиш на рицарството. Случи се, когато се сражавах с гиганта Макадам — злия асфалтополагащ робот на Пустошта. Победих го, разбира се — не съм срещал великан, когото да не мога да надвия — обаче, по чиста случайност, той ме улучи с копието си по средата на челото. Предполагам, че е останала вдлъбнатина.

Лорънт се вгледа в главата.

— Да, има малка. Ако беше човек, сигурно щеше адски да те цепи глава.

— Главоболието щях да го преживея. Проблемът е, че копието откъсна главата ми от раменете. Тя е добре...

— Да, сега говориш с нея.

— ... обаче необходимостта да я нося с една ръка ми пречи да си върша работата на странстващ рицар. За да се справя с предстоящите

изпитания, трябва и двете ми ръце да са свободни, а главата да си е на мястото. Затова искам да я монтираш както трябва.

— Аха — измънка неубедено Лорънт.

— Трябва да се закрепим на планката, която стърчи от врата ми. После с този болт... — Донкихотът отвори дланта си и показа болта. — ... трябва да я завинтиш. Аз не мога да го направя сам. Един дефект в проектирането ми не позволява да се пресегна зад главата си и да затегна болта.

Лорънт се чудеше какво да каже. Все пак молбата изглеждаше достатъчно проста. Той взе главата на донкихота с две ръце и я постави на планката, излизаща от врата. После позатегна болта — не без усилие, защото нямаше гаечен ключ. Когато видя затруднението му, роботът извади ключ от резервните части в дисагите на Росинант и всичко се оправи.

Донкихотът провери качеството на поправката, като първо леко завъртя глава наляво-надясно; после с няколко енергични движения с меча нападна няколко пъна. Направи движения напред-назад, сражавайки се с невидим враг, като изкрещя:

— Предай се, мерзавце, и се поклони пред изключителната красота на моята дама Психея, най-върховната, която съществува на света сега и е съществувала някога!

Главата остана на мястото си.

След като свършиха това, двамата поседяха известно време на покритата с мъх полянка. Донкихотът не беше уморен, разбира се, но обичаше да се преструва, че има човешки ограничения. Лорънт се умори само да гледа усилията му.

Донкихотът извади малко храна от дисагите си. Тя не беше за него: роботът не ядеше човешка храна, всъщност никаква храна. Имаше вътрешен енергиен източник, който можеше да го поддържа с години, със столетия. Храната бе за Лорънт или който друг човек се наемеше да му бъде оръженосец. Донкихотът я носеше за всеки случай. Имаше малко шунка, един корав хляб, шишенце зехтин, бутилка вино и три ябълки. Вкусна селска храна. Лорънт много я хареса и се наяде добре. След като хапна, заспа в зелената гора.

Донкихотът се изправи, облегна се на копието и се замисли за любовта на живота си, както правят странстващите рицари от всички места и епохи.

Лорънт се събуди след около час. Доста се изненада, че все още се намира в гората и роботът-донкихот все още стои до него. Беше очаквал да се събуди на своето място в своето време.

Стана и изми лицето си в близкия ручей. Донкихотът бе потънал в дълбоки размисли.

Лорънт изчака малко, после каза:

— Извинявай...

— Да?

— Какво ще правим сега?

— Сега ще продължа пътуването си в търсене на приключения и ще поправам всяка неправда, която срещна.

— Това хубаво. Ами аз?

— Мислих за това. Първоначално предполагам, че Бог или някой от вестителите му те е пратил с единствената цел да монтираш главата ми. Гледах те, докато спеше, защото очаквах, че, след като си изпълнил задачата си, ще изчезнеш, несъмнено, за да се пренесеш там, откъдето си дошъл.

— Да, разумно предположение — съгласи се Лорънт. — Обаче не се случи.

— Забелязах. Затова стигнах до извода, че, след като поправи главата ми, ти имаш и друга мисия.

— Каква според теб?

— Най-разумното обяснение е, че си изпратен да заместиш оръженосеца ми Санчо Панса, който изчезна преди време при обстоятелства, които сега смятам за неестествени и предизвикани от сили, по-могъщи, отколкото мога да си представя. Санчо изчезна, а ти си тук. Изглежда, че твоята мисия — велика мисия — е да заместиш Санчо като мой оръженосец.

— Да, това е един от начините да се разгълкува — отбеляза Лорънт.

— Сещаш ли се за друг начин?

— Възможно е да съм дошъл, или по-скоро да са ме изпратили, не с определена цел, а в резултат от някакъв сляп, но естествен процес, уникален и неповторим. Това ми изглежда доста правдоподобна теория. Затова те моля да ми помогнеш да се върна там, откъдето съм дошъл.

Донкихотът се замисли за момент, после добави:

— Ти имаше ли някаква спешна работа там, откъдето идваш?

— Не особено.

— Има ли хора — примерно жена или възрастни родители — които да те очакват и скърбят, че те няма?

— Родителите ми са покойници. Не съм женен, а скъсах с гаджето си преди няколко месеца.

— Значи няма за какво да се прибиращ.

— Не, не ми се налага. Обаче искам.

— Защо?

— Егаси въпроса! — измърмори Лорънт леко раздражено. — Може пък да си имам някаква работа там, откъдето идвам.

— А имаш ли?

— Не.

— Тогава, я по-добре остани с мен, бъди мой оръженосец и ми помогни да отърва света от злото и да спася дамата на сърцето си Психея, в чиято ненадмината красота те моля да повярваш единствено, въз основа на честната ми дума.

— Съзнавам каква чест ми оказваш с това предложение — предпазливо отговори Лорънт. — Обаче не мисля, че ставам за тая работа.

— Така ли? Останах с впечатлението, че си куражлия. Ако се справиш добре, Лорънт, ще намеря начин да направя и теб рицар.

— Много мило, наистина, но няма нужда.

— Добре тогава. Време е да тръгвам. Много ми е мъчно, че няма да ми правиш компания, но щом така искаш, смирено приемам решението ти.

Донкихотът се запъти към коня си.

— Чакай малко! — извика Лорънт. — Къде тръгна?

— Да изпълня дълга си на странстващ рицар. Сбогом, друже!

— Чакай, не си тръгвай още. Аз как да се върна в моето време?

— Нямам представа. Всичко ще се нареди. Несъмнено онова, което те докара, ще реши да те върне. Или пък да те пренесе на друго място.

Донкихотът сложи ръце върху седлото на Росинант.

— Стой мирно, благородно животно!

— Слушай, размислих — измънка Лорънт. — Ще остана с теб, докато намеря начин да се махна от тук. Става ли?

— Става. Аз не искам да се обвързваш. Ела с мен и ще видим какво ни е подготвила съдбата. И, ако мога да ти помогна да се върнеш в твоето време и място, бъди сигурен, че ще го сторя.

— Има само един проблем. Аз нямам какво да яздя. Това ще ни забави.

— Няма да вървиш пеша. Когато си тръгна, Санчо остави магарето си. Можеш да го вземеш.

Лорънт се огледа, като очакваше да види магарето вързано за някое близко дърво. На издълженото печално лице на донкихота се изписа усмивка; дори мустаците му леко потрепнаха.

— Няма да видиш магарето така — обясни. — Прибрал съм го на сигурно място тук, откъдето не може да избяга.

Отиде при механичния кон Росинант и откопча една от големите дисаги, закрепени отстрани. Отвътре извади няколко парчета ламарина и ги закрепил едно за друго с помощта на болтове. Взел още части от торбата и монтира крака, после — два листа ламарина, от които сглоби магарешката глава. В нея поставил запечатана мозъчна кутия. Бръкнал дълбоко в торбата и извадил малък мотор, който закрепил в гърдите на механичното животно. После свързал няколко цветни жички. Затворил гърдната кутина с метална пластина и натиснал едно копче на челото на магарето. То веднага се съживил, изрева по магарешки и послушно зачака някой да го яхне.

* * *

Така Лорънт и донкихотът тръгнаха бодро през зелената гора: рицарят — на Росинант, Лорънт — на санчовото механично магаре. Беше хубав летен ден. Пееха птички, подухваше топъл ветреца и Лорънт не можеше да си представи, че в такъв ден може да дебне някаква опасност.

Докато следваха едва различимата пътека сред дърветата, започна да се смрачава. Съдбата на деня изглеждаше предопределена. Дребни животинки надничаха от клоните. Приличаха на катерички, но Лорънт забелязал, че са механични същества с катерича кожа. През пролуките между клоните от време на време той мяркаше небето,

което бе станало маранливо, синкаво-белезникаво, с тънки тъмни ивици, като линии на строителен чертеж.

Заобиколиха групичка тънки, камшикоподобни растения, които посягаха към тях с гъвкави клони като с пипала.

След като преодоляха това препятствие, се заизкачваха по стръмен склон от сипкав пясък, по който на всеки три крачки успяваха да се изкачат с една.

Накрая стигнаха до участък, в който дърветата не приличаха на никои други, покрай които бяха минали досега. Имаха едновременно животински и машинни черти. Кората им постоянно се движеше и имаха дълги процепи на около метър над земята. Процепите се гърчеха, отваряха и затваряха, а във вътрешността им се показваха зъби от неръждаема стомана. Тези дървета бяха живи по начин, който озадачаваше и плашеше.

— Какви са тия неща? — попита Лорънт.

— Това са изкуствени дървета — отговори донкихотът. — Работа на Фабриката за работи. Не ги приближавай. Опасни са.

Лорънт нямаше нужда да го предупреждават. Няколко дървета вече се бяха навели към него и опитали да го сграбчат. За щастие, механичното магаре беше нащрек и се дръпна навреме.

— Какво означава това? — попита Лорънт?

— Означава, че приближаваме владенията на Фабриката за работи. Границата, на която естественото отстъпва пред свръхестественото, реалното — на хиперреалното. Наближаваме леговицето на най-големия ни враг.

— Кой е тоя враг?

— В сърцето на всичко това се намира онзи враг в работска форма, известен като Фабриката за работи. Него трябва да победим, за да освободим света от чудовищното зло на индустриализацията.

Оставиха механичните дървета зад себе си и излязоха в мрачна, зловеща пустош. Небето беше притъмняло и заплашително. Нагазиха сред тресавища и напредваха твърде бавно, въпреки че копитата на ездитните им работи станаха на широки лапи, които поддържаха тежестта им върху лепкавата, мека почва.

* * *

Излязоха на по-стабилен терен, извън гората и тресавищата, на уплътнен пясък. Във всички посоки се простираше безкрайна пустиня. Пътят водеше към черна ивица сред пясъка, където бяха поставени железопътни релси. Имаше табелка: „Влизането — забранено“.

— От това място нататък — обясни донкихотът — започва страната на хибридните и непротоплазмени създания. На никой човек или хуманоиден робот не е позволено да влиза, освен с изрична покана.

Лорънт погледна дългите, лъскави релси.

Съвсем тихо в далечината се чу шум от локомотивен двигател.

— Какво е това?

— Това е пазачът на границата, локомотивът, който патрулира по линията. Идва.

* * *

Железопътната линия преминаваше по хребета на ниско възвишение и се простираше в двете посоки, докъдето ти поглед стигне. Пред тях имаше табела с надпис: „ФАБРИКА ЗА РОБОТИ. ВЛИЗАНЕТО — ЗАБРАНЕНО.“

— Когато пресечем линията, влизаме на територията на Фабриката за роботи — обясни донкихотът. — Тогава ще започнат трудностите.

— Разкажи ми повече за това — каза Лорънт.

Той беше изпотен от жегата и надран от бодливите растения, покрай които бяха минали. Вече започваше да му писва. Недоумяваше защо трябва да навлизат в територия, в която очевидно не бяха желани. Хрумна му, че роботът-донкихот може да е много умен, но в същото време да е луд.

— Защо не се върнем да потърсим още хора? Да доведем подкрепления?

— Славата е наша, защото призиванието е наше. Нека другите да търсят своята слава. Този път тя ще е само моя. И твоя, разбира се, верни мой оръженосецо. Но, главно моя.

Това не изненада Лорънт. Той вече знаеше, че донкихотът ламти за слава и е готов да направи всичко, за да я получи.

— Може ли да попитам какво точно се опитваме да направим?

— Не е ли очевидно? Ще разгромим най-великия рицар на Фабриката за работи — Дивия локомотив.

— И после?

— Ще видиш. След това ще отидем в самата фабрика и ще освободим дамата на сърцето ми Психея, най-прочутата красавица в света.

— Нека да не прибързваме — предупреди Лорънт. — Каза, че първо трябва да победим Дивия локомотив.

— Правилно си ме разбрал.

— Аз не виждам никакъв локомотив.

— Заслушай се. Идва.

Лорънт се послуша. В далечината, много слабо, чу тъжния звук на локомотивна свирка.

— Звучи много далеч.

— Съвсем скоро ще дойде. Дивия локомотив не позволява на никого да преминава през линията. Ние обаче ще му покажем някои трикове.

Свирката отново се чу, този път по-силно, и, като погледна наляво, Лорънт видя светлина от фар в далечината.

— Това ли е той?

— Да. Идва винаги, когато някой се опита да влезе на територията на Фабриката.

Светлото петно се приближаваше бързо и скоро Лорънт различи силуета на голям черен локомотив. След малко различи и други звуци — пухтенето на машината, бумтенето на гигантски бутала, вдигащи се и спускащи се като ударите на съдбата, отчетливото тракане на колелата върху релсите, кънтенето от самото му преминаване.

Това никак не се хареса на Лорънт. Скоро до обонянието му достигна миризмата на въглищен дим и след секунди локомотивът дойде и спря пред тях.

— Кой жалък глупак смее да доближава моята линия? — изрева машината с басов глас, като пуфтеше и изпускате черен дим.

— Аз, донкихотът! — заяви лудият робот. — Аз оспорвам забраната за преминаване и самото ти право да съществуаш. Обръщай и бягай обратно в депото, Див локомотиве, или кълна се в красотата на моята дама Психея, ще те разглобя, ще ти пробия нагнетателната

камера, ще ти накълцам болния мозък и ще залича всеки спомен от теб на земята!

Яркийт фар ги освети. Гласът от вътрешността на локомотива заяви:

— Познах те, донкихоте. Колкото до твоята дама на сърцето, наскоро я закарах при моя господар, Фабриката за работи, и не изглеждаше много красива: очите ѝ бяха зачервени от плач, а страните — пребледнели от страх.

— Лъжеш, мерзавцо! — изкрещя донкихотът. — Моята дама е най-красивото същество на земята, дори с пребледнели устни и зачервени очи. Съвсем скоро ще възвърне цялата си красота, само да я освободя.

Обърна се към Лорънт и добави тихо:

— Отвлечи вниманието на това същество, верни ми оръженосецо, за да бъде нападението ми по-неочаквано и стремително.

Лорънт почти не беше на себе си от страх, защото Дивия локомотив, бълващ дим и лъщящ на бледата слънчева светлина, изглеждаше като самото олицетворение на вбесена машина — машина, лично заинтересована да го унищожи. Въпреки това той заби петите си в хълбоците на магарето, затвори очи и тръгна към чудовищното творение.

Когато отвори очи, беше близо до локомотива. В ръката си държеше железен прът — как се беше озовал там, не знаеше. Нямахше време да разсъждава за това, просто замахна напред и заби пръта в спицестите колела на локомотива.

Машината нададе яростен рев. Колелата се напрегнаха за момент. Железният прът се изкриви, сетне се счупи. Разлетяха се парчета и едно от тях удари магарето от едната страна, като за малко не улучи крака на Лорънт. Магарето падна и Лорънт се просна на земята. Погледна нагоре и видя как от локомотива се издига нещо като лопата на багер, пълна с може би един тон въглища, които всеки момент щяха да се изсипят върху него.

„Това е краят“ — помисли си Лорънт. Забравяше обаче донкихота. Докато вниманието на локомотива бе заето с Лорънт, рицарят вдигна копието и се хвърли напред.

Като панически се опитваше да се отмести, Лорънт видя как донкихотът напада. Росинант препускаше по-бързо, отколкото

оръженосецът бе очаквал. От ноздрите на механичното животно хвърчаха капки машинно масло, от устата му излизаше пара от отработени газове.

Донкихотът се наклони назад на седлото, стиснал силно копието под едната ръка, с вдигнат меч в другата. Лорънт не можеше да си представи какви поражения очаква, че ще нанесе на гигантската машина. В следващия миг копието се заби точно в средата на малка месингова капачка върху лъскавия главен цилиндър. Прецизният удар вкара капачката в цилиндъра. Чу се силен звук като от въздишка, от изпускане на сгъстен въздух, и след секунда дългите предавателни пръти спряха.

Донкихотът седеше стабилно на седлото, сблъсъкът не беше разклатил равновесието му.

— Хайде, мерзавце — изкрещя, — признай се за победен!

— Ти сломи силата ми — прошепна локомотивът с последните издихания на нагнетателната си камера. — Сега съм на акумулатор, мощността ми изчезва. Ти ме победи, роботе-донкихот.

— Признай, че дамата на сърцето ми е най-красивата на света.

— За мен е все едно. Всички хора са ми еднакви. Да бъде както искаш, признавам.

— Закълни се, че ще промениш навиците си и от сега нататък ще служиш на човечеството.

— Кълна се!

— И, ако имаш сили да се добереш до депото си, кажи на всеки, когото срещнеш там, кой те победи.

— Проклет да си, донкихоте! Предател на своя род.

— Обещай!

Машината изсъска немощно, което би могло да се приеме като знак за примирение. Предавателните пръти се задвижиха на задна скорост и локомотивът, хранен от акумулатора си, се оттегли победен.

* * *

Магарето беше повредено, малкият му мозък — разбит. Лорънт се качи на Росинант, зад донкихота, и така пресякоха линията и

продължиха нататък.

След известно време стигнаха до голо възвишение, от което Лорънт видя просторна равнина, достигаща до хоризонта надлъж и шир. Само в посоката, която донкихотът беше избрал за „направо“, напред пустинята се виждаше огромен тъмен силует.

Продължиха напред и скоро Лорънт различи тъмните, разкривени форми на Фабриката за работи. Слънцето, скрито зад гъста бяла мараня, все още не позволяваше да се видят детайли. Лорънт обаче беше достатъчно близо, за да разбере, че не иска да ходи там.

Спряха за кратко, за да може оръженосецът да пийне малко блудкава вода от манерката на донкихота. През това време рицарят закрачи нервно напред-назад. След малко каза:

— Може ли да тръгваме най-после, приятелю Лорънт?

Лорънт изтъкна, че той все пак е човек от плът и кръв, а не безчувствено парче метал като странстващия рицар.

— Качвай се зад мен — нареди донкихотът. — Време е да приключваме това, което сме започнали.

Росинант тръгна плавно нагоре, краката му автоматично се нагодиха към неравния терен. Беше по-лесно, отколкото да яздиш истински кон. Лорънт се унесе от равномерното поклащане и прохладния ветрец, който галеше лицето и тялото му. Скоро задряма. По едно време конят премина в тръс и това го разбуди. Бяха навлезли във фабричната зона; намираха се на улица, преминаваща между три- и четириетажни складове. Бяха сами, само в далечината Лорънт видя малък камион, возещ желязна тръба. Въздухът бе горещ и задимен. Напред беше Фабриката за работи, която оръженосецът беше видял от възвишението.

След малко излязоха от лабиринта от улици на голям бетонизиран площад. Фабриката за работи беше точно срещу тях. Представляваше огромен бетонов корпус без прозорци, но с няколко врати в основата. Имаше високи комини, изпускащи тънки струйки синкав дим.

— Стигнахме — обяви донкихотът.

— Къде е главният робот? Вътре ли?

— Самата фабрика е главният робот.

Незнайно защо, Лорънт си беше представял малък робот-джудже, който живее в сградата. Сега обаче му се стори логично самата фабрика да е главният робот.

— Вътре ли трябва да влезем, за да говорим с него?

— Ако искаш, пробвай да му викаш от тук — отговори донкихотът.

Идеята да влязат в огромната сграда, не се хареса на Лорънт. Беше все едно да влезеш в корема на някое метално чудовище.

Опита да изкрещи няколко пъти, като се надяваше някой механичен представител на фабриката да излезе да се бие с донкихота, но никой не се появи.

— Добре — измърмори Лорънт, — хайде да влизаме.

Донкихотът кимна, слезе от коня, остави копието си и с меч в ръка тръгна към фабриката.

Лорънт го последва на няколко крачки.

Вътре минаха през голям машинен цех, с работещи скрипци и гумени ремъци на ролки. Приличаше на поточна линия за сглобяване на работи. Работниците работи, които стояха до струговете и пресите, не изглеждаха независими и свободни като донкихота. Приличаха на апарати, управлявани от другаде чрез гъста, закърпена на много места мрежа от кабели, които излизаха от голям черен щепсел, включен в едната стена. Никой от роботите не вдигна глава да погледне кой влиза. Пък и без това нямаха очи. Изработваха нещо като външни кутии за работи. В цеха бе оглушително шумно и адски горещо. Лорънт си отдъхна, когато стигнаха до едно стълбище и се измъкнаха от шумотевицата.

* * *

Стигнаха до врата с надпис: „КОМАНДНА ЗАЛА.“ Влязоха. Вратата се затвори с трясък зад тях. Изведнъж стана страшно горещо.

Чу се силно скърцане. Лорънт бързо откри източника на шума. Идваше от едната стена. Тази стена, от дебела бронирана стомана, се плъзгаше бавно към тях, задвижвана от гигантски бутала от задната страна. Тя се тътреше по пода, влачеше се, скърцаше. Бавно, но безмилостно стесняваше пространството им, като ги притискаше все повече към отсрещната, масивна зидана стена. Лорънт осъзна, че много скоро стоманената стена ще ги размаже върху мазилката.

— Донкихоте! Виждаш ли какво ще стане сега? Ще ни смачка в другата стена!

— Виждам. И това потвърждава една моя отколешна теория — че оставена без контрол, една злонамерена и злонравна машина би надминала злодеянията и на най-злия човек.

Вдигна глава и изкрещя:

— О, Фабрико-робот! Използвай решителността и интелекта си и покажи малко класа! Откажи се от този подъл номер. Покажи се в каквото тяло решиш, с каквото оръжие имаш на разположение, и нека да решим този спор!

Скърцането спря за момент. После, с дебел, усилен от микрофони глас, Фабриката за работи заговори:

— Ти си глупак, донкихоте, защото се опитваш да подражаваш на човеците и очакваш другите машини да правят като теб. Само че моят свят не се управлява според твоите схващания. Или, ако предпочиташ метафоричното изразяване, представи си, че тази стая е моят юмрук, в който те държа и сега ще те смачкам. Защото цялата фабрика е моето тяло. Когато се опълчваш срещу моята фабрика, ти се опълчваш срещу мен, Гения на фабриката.

За кратко настъпи тишина. После през стените се чу глас на млада жена, изпълнен със страх:

— О, Фабрико, пожали този добър рицар и оръженосеца му. Пусни ги! Ще изпълня всичко, което пожелаеш!

— Ти и без това ще направиш всичко, което пожелаея — отговори фабриката. — Няма причина да пожелае жалките им животи.

* * *

— Психея! — изкрещя донкихотът. — Тук ли си, във фабриката?

— Да. Затворена съм в стаята над теб! Баща ми я построи като мой девически будоар. Никога не е очаквал...

— Какво става тук? — измърмори Лорънт.

— Бащата на Психея, Мадиган, той построи всичко тук — обясни донкихотът. — Глупакът даде на фабриката независимост и интелект, като мислеше, че управлението на един интелигентен робот ще бъде по-добро от управлението на хората! Той беше първият, който

загина, след като Фабриката-робот взе властта. Психея се опита да избяга в света на хората, но локомотивът я върна тук.

Донкихотът се обърна в посоката, от която се беше чул гласът:

— Психея! Баща ти завеща ли някакъв съвет към нас? Какво можем да направим?

— Да! Татко каза, че има начин да победиш Фабриката. Но почина, преди да го направи.

— Какъв е начинът?

Фабриката изрева:

— Няма начин да ме победиш!

Скъръцането се възобнови и стоманената стена продължи да се приближава към масивния зид.

— Психея! — изкрещя Лорънт. — Какво каза баща ти?

Тя заговори, но вече по-тихо:

— Не знам точно какво. Спомена, че дори Фабриката-робот не подозира как може да бъде победена. Той обичаше да казва, че всяко живо същество има щепсел и, ако го извадиш от контакта, това ще прекъсне жизнената му енергия.

— Щепсел! — възкликна Лорънт. — Спомням си, че видях нещо такова долу, когато влязохме... близо до входа...

— Това трябва да е — заяви донкихотът. — Лорънт, верни ми оръженосецо, трябва да стигнеш там и да издърпаш щепсела.

— Ама как ще се измъкна от тук?

— През аварийната шахта! — възкликна донкихотът.

Разрови с крак прахта на пода и откри ръба на метален панел.

— Откъде се появи това? — попита Лорънт.

— Това е отличителна черта на всички, които следваме класическия човешки начин на мислене — винаги пазим надеждата, че и от най-тежката ситуация има аварийен изход.

— Ама как...

— Гледай!

Донкихотът остави меча. Сви ръката си и завъртя спираловидно пръсти. Ноктите му се удължиха и се превърнаха в остър режещ инструмент. Заби го между металните плоскости на пода, после, като застана по-стабилно, завъртя ръката си като свредел. Тя се въртеше все по-бързо и по-бързо и скоро в пода се появи дупка.

Пръстите на донкихота възвърнаха нормалната си форма. Бръкна с тях в дупката и задърпа. Ръката му започна да се отделя от рамото. Подпря се с другата и продължи да дърпа.

Металният панел се освободи.

— Влизай! — каза донкихотът.

— Ами ти?

— Аз ще стоя тук и ще отвличам вниманието на Фабриката-робот. Ще я накарам да мобилизира цялата си воля, за да продължи да мести стената. Ще я блокирам. Ти ще извадиш щепсела и ще спасиш Психея.

— А ти какво ще правиш?

Металната стена продължаваше да се приближава. Донкихотът се опря в тухлената и с изпънати ръце подпря металната. Тя поспря за момент, после пак бавно запълзя напред. Тялото на донкихота, под прав ъгъл спрямо пода, започна да се огъва.

— Ела в шахтата с мен! — извика Лорънт.

— Няма време. Пък и мястото ми е тук. Ще довърша нещата докрай!

— Ама ти си този, който трябва да спаси Психея!

— Недей да спориш! Не съм толкова побъркан да не осъзнавам, че съм робот, неподходящ за съпруг на една човешка жена. Психея е моят идеал, дамата на сърцето ми, моята мечта за съвършенство, но двамата нямаме бъдеще — аз метален, тя от плът. Обещай ми да се грижиш за нея, Лорънт, да се ожениш за нея, ако двамата имате щастието да се влюбите. Винаги да я почиташ. Сега върви!

Стените се приближаваха една към друга, бавно, но неумолимо. Тялото на донкихота се извиваше като дъга.

— Върви!

Лорънт не чака повече подканяне. Скочи в дупката, летя три-четири метра и падна на долния етаж.

* * *

Изправи се на натъртените си, но все още здрави крака. Отгоре чуваше как стените притискат донкихота. Видя големия черен щепсел, монтиран на стената, видя кабелите и жиците, излизащи от него.

Посегна да го издърпа. От щепсела изскочи електрическа искра и го повали на земята.

Той се изправи и пак се промъкна към щепсела. Това нещо може би щеше да го убие, но трябваше пак да пробва.

Над него се чу пронизително скърцане на мачкащ се метал. После прозвуча силният глас на донкихота:

— Росинант! Помогни му! Ритни щепсела!

Лорънт чу тропот на копита зад себе си. Дръпна се настрани. Росинант скочи към щепсела. От него излезе искра. Кожата на коня се наелектризира, токът потече по тялото му, скова краката му. Той обаче продължи по инерция и се блъсна в щепсела точно преди да се свлече на земята с разтопен мозък.

Нямаше вече Росинант. В устрема си обаче той успя да изрита щепсела от контакта.

Така по индукция или чрез посредник донкихотът победи последната опасност.

Останала без енергия, фабриката спря.

Лорънт намери стълба, изправи я и се върна където бе оставил донкихота. Металната стена се беше оттеглила, но рицарят беше мъртъв, изкривен и смачкан, пресован на купчина метал. От едната страна все още се виждаше лицето му. Беше спокойно. Лорънт напъна металната купчина с лост и успя да отдели главата на донкихота. Беше смачкана на по-малко от една трета от нормалната си големина. Мозъкът, незаменимият мозък с неповторимите му химични и електрични процеси бе невъзвратно увреден. Донкихотът беше мъртъв и нищо не можеше да го съживи. Лорънт знаеше, че, макар да беше възможно да се създаде нов, подобен на него робот, той няма да е същият. Донкихотът бе мъртъв завинаги.

В скръбта си оръженосецът имаше нужда от малко време, за да се опомни и да открие будоара на Психея, после да намери инструмент да отвори вратата.

Красивото момиче, което намери вътре, взе дъха му и за момент облекчи скръбта, която никога нямаше да изчезне напълно.

Тя го погледна със светнали очи. В този момент пламна истинска любов — любов между мъж и жена, невъзпроизводима дори с най-сложната техника. Те се приближиха един до друг и ръцете им се докоснаха.

Но през какви приключения преминаха заедно в спасения нов свят, това е тема на друг разказ.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.